

Atıf/Citation

Kurşunet, H. B. ve Otacıoğlu, S. (2023). Armoni eğitiminde hicaz makam dizisi kullanımının öğrenci başarısına etkisi. *Online Journal Of Music Sciences*, 8 (1), 67-84.

<https://doi.org/10.31811/ojomus.1309837>

Cilt/Volume: 8 Sayı/Issue: 1 Haziran/ June 2023	Geliş Tarihi/Received: 05.06.2023 Kabul Tarihi/Accepted: 29.06.2023 Yayın Tarihi/Published: 30.06.2023	Araştırma Makalesi/ Research Article https://doi.org/10.31811/ojomus.1309837
---	--	--

Hacı Bekir KURŞUNET

*Doktora, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri
Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı,
hkursunet@sakarya.edu.tr*

A.Sena Gürşen OTACIOĞLU

*Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi,
Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Anabilim dalı
senagursen@hotmail.com*

* Armoni eğitiminde Hicaz makam dizisi kullanımının öğrenci başarı, duyum, tutum ve performansına etkisi” isimli tezden üretilmiştir.

**ARMONİ EĞİTİMİNDE HICAZ MAKAM DİZİSİ KULLANIMININ ÖĞRENCİ
BAŞARISINA ETKİSİ**

ÖZ

Bu araştırma Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersinin bilişsel alan başarısına etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Tek grup ön test-son test deneysel deseninin kullanıldığı araştırmada, çalışma grubu 27 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın nicel verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Makamsal Armoni Başarı Testi ile toplanmıştır. Başarı testi, çalışma grubuna araştırmacı tarafından verilen 9 haftalık Hicaz makam dizisi ile entegre edilmiş armoni dersi öncesinde ve sonrasında uygulanmış ve toplanan veriler SPSS veri işleme programında analize tabi tutulmuştur. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin deney öncesinde Başarı testinden aldıkları puan ortalamalarının, deney sonrasında yapılan Başarı testinden aldıkları puan ortalamalarından anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Ayrıca çalışma grubuna online anket şeklinde uygulanan “Hicaz makamı ile işlenen armoni dersine yönelik öğrenci görüşleri” cevaplarının incelenmesi sonucunda ise öğrencilerin büyük kısmının Hicaz makamı ile işlenen armoni dersine karşı olumlu görüş bildirdikleri görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Armoni, Hicaz, makam, armoni eğitimi.

THE EFFECT OF USING THE HICAZ MAQAM SCALE IN HARMONY EDUCATION ON STUDENT ACHIEVEMENT

ABSTRACT

This study was conducted to reveal the effect of the harmony lesson taught with the Hicaz Maqam scale on cognitive domain achievement. The study group consisted of 27 students in the research in which one group pretest-posttest experimental design was used. The quantitative data of the study were collected with the Makamsal Harmony Achievement Test developed by the researcher. The achievement test was administered to the study group before and after the 9-week harmony lesson integrated with the Hicaz maqam scale given by the researcher and the collected data were analyzed in the SPSS data processing program. As a result of the analysis, it was seen that the mean scores of the students from the achievement test before the experiment differed significantly from the mean scores of the students from the achievement test after the experiment. In addition, as a result of the examination of the answers to the "Student opinions about the harmony course taught with the Hicaz maqam" applied to the study group in the form of an online questionnaire, it was seen that most of the students expressed positive opinions about the harmony course taught with the Hicaz maqam.

Keywords: Harmony, Hicaz, Maqam, Education of Harmony

1.GİRİŞ

Eğitim, günümüzde herhangi bir toplumun gelişim sürecinde çağdaş bir topluma dönüşmesi için dikkatle ele alınması gereken bir olgudur. Topluma mensup bireylerin bilinçlendirilmesi ve topluma kazandırılması için eğitimin milli, çağdaş ve yenilikçi olması gerekir. Ertürk'e göre eğitim, "bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1972). Eğitimin alt boyutu olarak öğretim de daha özele indirgenen ve planlı olması gereken bir anlamı içinde barındırır. "Öğretim, bir dersin öğretim programında belirlenen esaslara uygun bir öğretme-öğrenme süreci için gerekli hazırlıkların yapılması, böyle bir sürecin gerçekleştirilmesi ve bu sürecin, ürün olarak ortaya çıkması beklenen davranışların tümü görülünceye kadar, olabildiğince etkili ve verimli bir şekilde sürdürülmesi hizmetleri demektir" (Özçelik, 1992).

Sanat eğitimi ise eğitim süreçleri içerisinde insanın ruhsal yönünü geliştiren bir olgu olarak ayrı bir öneme sahiptir. "Sanat eğitimi", temelde, sanatsal etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireyin yaratma güdüsünü doyurmaya, estetik gereksinimlerini karşılamaya, beğeni duygusunu geliştirmeye ve içinde yaşadığı gerçekliğe daha duyarlı olmasını sağlamaya yöneliktir" (Uçan, 1997). Müzik eğitimi de sanat eğitimi altında değerlendirilen kapsamlı bir süreç olarak bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarına doğrudan etki eden bir süreçtir. "İnsan yaşamında müziğin belirli işlevleri (fonksiyonları) vardır. Bu işlevler çeşitli, çok yönlü, kapsamlı ve karmaşıktır. *Müziğin insan yaşamındaki işlevleri* "bireysel (fizyo/biyopsişik)", "toplumsal", "kültürel", "ekonomik" ve "eğitimsel" olmak üzere beş kümede toplanabilir" (Uçan, 1997).

Müzik eğitiminin alt boyutlarından biri olan armoni eğitimi de müzik eğitimi içerisinde Batı müziği ekseninde gelişen çok sesli müzik kurallarının aktarıldığı önemli bir alandır. "Müzik alanında bilim ve sanatın kesiştiği önemli bir ayırmda yer alan armoni eğitimi, müzikle ilgili her alt disiplin için vazgeçilmez

bir değerdir" (Sevgi, 2005). "Terim olarak armoni Yunanca *harmonia*: "kaynaşma" sözcüğünden gelir" (Say, 2005, s. 39). "Armoni, müzikte, akorlar ile sağlanan dikey çok seslilik olarak tanımlayabileceğimiz akor bağlantılarından oluşan bilim dalıdır" (Bakihanova, 2003). Başka bir tanıma göre "Seslerin ses uyumu içerisindeki bağlantısına ve bu bağlantılardan ortaya çıkan akor dizilerine *Armoni* denir" (Elhankızı, 2012). Armoni biliminin gelişmesinde Fransız besteci Jean Philippe Rameau önemli bir yere sahiptir. "1722'de Rameau armoni ilkelerini keşfetti ve onları *Traité d'harmonie* isimli kitabında geliştirdi. Bu çalışmasında armonik adımların ve çevrimlerin işlevini ortaya çıkardı" (Schenker, 1968).

Armoni dersi, müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında armoni-Kontrpuan-eşlik, armoni adlarıyla bir-üç yıl süreyle değişiklik gösteren sürelerde verilmektedir. Bu derste çok sesliliğin öğretiminde Batı müziği temelli majör ve minör diziler kullanılmaktadır. Armoni dersi, bu derste temel malzeme olarak kullanılan majör-minör diziler ile yazılan melodilerin armonizasyonuna odaklanmaktadır. "Müzikte armonizasyon, bir melodiye ya da melodik çizgiye akorlar ile eşlik etme anlamına gelmektedir" (Usman, 2017). Müzikte melodi ve eşlik kavramları, esas olarak birbirini tamamlayan iki unsurdur. Bu iki unsur öğretimin amacına ulaşabilmesi açısından çok kolay veya çok zor olmayacak şekilde belirli bir çerçevede ele alınmalıdır.

Bugün müzik eğitimi verilen kurumların armoni dersi içeriğinde, ağırlıklı olarak, müzikte Klasik Dönem olarak kabul edilen dönemin kuralları öğretilmektedir. Bu kurallar, Barok Dönem'de oluşmaya başlamış ve insan kulağını rahatsız etmeyecek şekilde yumuşak tınılar elde etmek için kilise tarafından belirlenmiştir. Dersin ileri aşamalarında, diğer dönemlerin armonileri de incelenmektedir (Bağcı, 2009).

Armoni eğitimini veren kurumlarda ders içeriği genel olarak birlik içinde görünürken yer yer farklılıklar da göstermektedir. Ders içeriği; akor ve dizi oluşumları, cümle-kadans bilgisi bağlantı kuralları, melodi ve bas armonizesi, transpoze, sekvens çalma, akor sırası çalma, koral ve eşlik armonisi, dizi ve akor duyumu, kromatik armoni, alterasyon, tonikleştirme (yönelme) ve modülasyon, marş armoni, geçit ve işleme sesler, akora yabancı sesler vb. konuları bünyesinde barındırmaktadır. "Bu dersle ilgili gerekli olan kuramsal bilgileri öğrenme, analiz yapabilme, partiyonları takip edebilme ve bu partiyonların oluşturdukları dikey yapıyı çözümlenip algılayabilme bağlamında hem akademik eğitimin hem de mesleki yaşamın verimliliğinin artırılması bakımından Armoni derslerinin işlenişi çok önemlidir" (Avşar, 2018).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu uygulamanın amacı Türk müziği makamlarından Hicaz makamının Tampere edilmiş halinin Armoni derslerinde kullanımının deneysel bir süreçle irdelenmesidir. Bu amaca uygun olarak araştırmacı tarafından 9 haftalık ders içeriği hazırlanmış ve bu içerik Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerine 2021-2022 güz eğitim öğretim yılında uygulanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Araştırma, Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersinin öğrenci başarısına etkisinin ne düzeyde olduğunu ortaya koyması bakımından önemlidir. Araştırma ayrıca Türk müziği bilgisi ile yetişmiş öğrencilerin genel olarak armoni dersinde karşılaştıkları problemleri bertaraf etmek suretiyle armoni ders içeriğinin daha uygun bir yolla aktarılacak öğrenme düzeylerini artırması, çok sesliliğe olan ilgiyi artırması ve buna bağlı olarak mesleki başarı sağlaması bakımından oldukça önemlidir. Bu araştırma aynı zamanda, Batı müziği eğitimiyle gelen öğrencilere, armoni ders içeriğini Hicaz makam dizisi ile aktararak bu makam dizisinin pekiştirilmesini sağlamanın yanı sıra öğrencilerin Türk Müziği makam dizilerine merak duymaya başlamaları bakımından da önemlidir. Araştırma bu yönüyle hibrit bir model olarak bu alanda yapılmış ilk çalışma olması bakımından da önemlidir.

1.3. Problem Cümlesi

Armonide konu edinen içerikler müzikteki tonların düzenli ilişkisi olarak tarif edilen tonalitenin (Piston, 1959) en temel dizileri olan Tampere edilmiş majör ve minör diziler kullanılarak işlenmektedir. Araştırma dışı gözlemlerimize dayanarak armoni dersine hazır bulunuşluk seviyesi yeterli düzeyde gelen öğrencilerin majör ve minör dizi kavramlarına aşina oldukları için ders içeriğini öğrenmede herhangi bir zorluk yaşamadığı gözlemlenmiştir. Türk müziği eğitimiyle yetişmiş öğrencilerin ise ağırlıklı olarak makamsal dizilere aşina olduğu için majör ve minör kavramlarını kavramada zorluk çektiği görülmüş, devamında ise bu dizilerle işlenen armoni dersinde diğer öğrencilere nazaran belirgin düzeyde akademik başarısızlık yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu durum Türk müziği eğitimi alan öğrencilerde Batı müziğine karşı olumsuz bir ön yargı gelişmesine sebep olmakta ve çok sesliliğin yeterince anlaşılmasının önüne geçerek öğrencilerin meslek yaşamlarının ileriki yıllarında, mesleki yetersizliklerle karşılaşmalarına yol açmaktadır. Eğitimin milli, çağdaş ve yenilikçi olması gereğinden hareketle araştırmamızın ön çalışmalarında armoni dersini Hicaz makam dizisi ile işleme fikri oluşmuş ve bunun ilk uygulaması, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümü'nde 2019-2020 yılının güz öğretim yılında "2. Sınıf armoni 1" dersini alan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonrası özellikle temel düzeyde Türk müziği bilgisine sahip öğrenciler üzerinde yapılan gözlemlerimiz ile armoni dersinin öğretiminde Hicaz makam dizisinin kullanımının öğrenci motivasyonunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlardan hareketle armoni dersinde Türk müziği makam dizilerinin kullanımı ile ilgili deneysel bir model geliştirme düşüncesi pekişmiştir. Bu amaçla ilk olarak literatürde bu konuyla ilgili bir araştırmanın olup olmadığı araştırılmış ve herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple Türk müziği makam dizilerinden Hicaz makam dizisinin, bu derste kullanımının öğrencilerin başarı düzeyinde ne gibi sonuçlar ortaya koyacağı sorusu araştırılmaya değer görülmüştür. Araştırmamızın temelini oluşturan problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir:

- Armoni dersinde Hicaz makam dizisinin kullanımının öğrencilerin bilgi/başarı seviyelerine anlamlı bir etkisinin olup olmadığı konusu araştırma problemini oluşturmaktadır. Bilgi/Başarı testine ilişkin sorulan problem cümlesiyle birlikte aşağıda belirtilen hipotez test edilmiş ve alt problemlere de yanıt aranmıştır.

Hipotez: Armoni dersinde Hicaz makam dizisinin kullanımının öğrencilerin bilgi/başarı seviyelerine anlamlı bir etkisi vardır.

1.3.1. Alt Problemler;

DeneySEL yöntem kullanılan bu çalışmada yukarıdaki hipotez ile aşağıda belirtilen alt problemlere de yanıt aranmıştır:

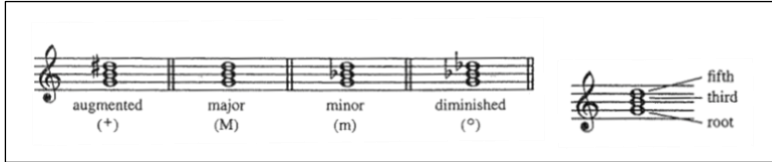
1. Çalışma grubu öğrencilerinin ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Öğrencilerin Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersine karşı bakış açıları nedir?
3. Öğrencilerin Türk müziği ve makamlarına karşı bakış açısı ne yönde gelişmiştir?

1.4. Kavramsal Çerçeve

1.4.1. 3'lü Armoni

Şekil 1

3'lü Armoni

(Kostka, Payne s. 44-45, 1999)

3'lü armoni sisteminde akorlar 3'lü aralık üst üste eklenerek oluşturulur. Bu sistemi daha iyi anlayabilmek için doğuşkan sesler konusuna göz atmakta fayda vardır:

Şekil 2

Doğuşkan Sesler

Titreşim sıklığı	64	128	192	256	320	384	448	512	576	640	704	768	832	896	960	1024
Doğuşkan sırası	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Tel uzunluğu (Do=1)	1	1/2	1/3	1/4	1/5	1/6	1/7	1/8	1/9	1/10	1/11	1/12	1/13	1/14	1/15	1/16

(Hindemith, s. 63. 2007)

Görüldüğü üzere doğuşkan seslerde piyanoda Do2 tuşuna basıldığında önce bu sesin 8'lisi (Do3) sonra 5'lisi (Sol), ardından Do4 ve bu sesin 3'lisi (Mi) gelmektedir. Do sesinden sonra tınlayan ilk farklı iki ses

Mi sol; Do sesinin üzerine eklendiğinde Do majör 5'li akoru meydana gelmektedir. Bu doğanın insana verdiği ses sisteminde majör sistemin doğal olarak var olduğu anlamına gelmektedir. İşte Batı müziği teorisi bu temel dayanak üzerine Barok Dönem'de Tampere sistemi geliştirmiş ve Jean Philippe Rameau'nun *Traité d'harmonie* kitabıyla birlikte ardında 3'lü armoni sistemi kuramsallaşmaya başlamıştır.

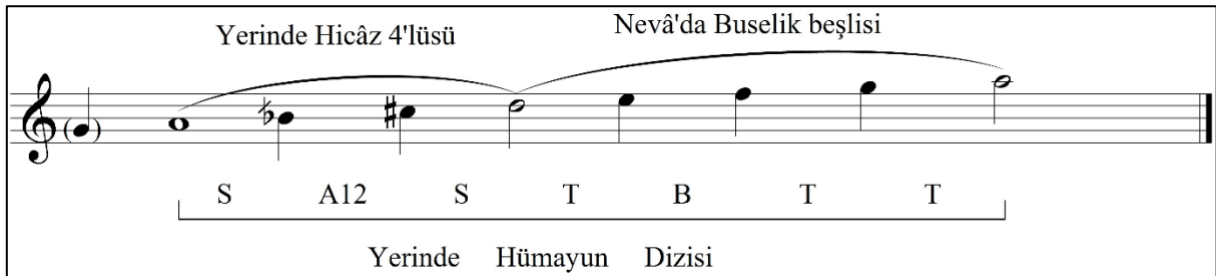
1.4.2. Hicaz Makam Dizisi

Hicaz makam dizisi, Türk müziğinde kullanılan basit (ana) makamlardan biridir. Türk müziğinin farklı türlerinde sıkça kullanılmaktadır. Şed ve bileşik makamlara nazaran, öğretiminin kolaylığı ve basit yapısı sebebiyle Türk müziği makamları öğretiminde de ilk tercih edilen makamlardandır. Günümüzde çoğunlukla öğretimde tercih edilen Arel-Ezgi-Uzdilek Türk müziği ses sistemine göre tarif edilen Hicaz makam dizisiyle Tampere edilmiş Hicaz makam dizisi arasında "koma" tabir edilen ses farklılıkları mevcuttur. Bu ses farklılığı, icra esnasında dinleyici nazarında büyük bir değişim arz etmezken teori nazarında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından beri süregelen, Türk müziğinin çok seslendirilmesi konulu bazı tartışmaların odak noktası olmuştur. Bu tartışmalara girmek şu aşamada konumuz içerisinde yer almasa da Muammer Sun'un bu konudaki görüşlerine yer vermek yerinde olacaktır.

Bu diziler, hiç kuşkunuz olmasın, Türk Müziği dizileridir. Piyanodaki yedirimli seslere göre yazıldığı için komalı seslerin kullanılamaması, özellikle bazı dizileri "geleneksel Türk müziğinin makam dizileri" olmaktan elbette uzaklaştırır; fakat, "Türk müziği makam dizileri" olmaktan uzaklaştırmaz. Bu olgu, "geleneksel müziğimizden kaynaklanan Türk müziği dizileri" kavramını pekiştirir; ikisi de bizim olan bu müzik türleri arasındaki göbek bağına, yadsınamaz biçimde kanıtlar. (Sun, 2013).

Şekil 3

Geleneksel Türk Müziği Ses Sistemine Göre Hicaz Hümâyûn Makam Dizisi

(Özkan, s.134-135, 2000).

Bu makama **Hicaz Hümâyûn** makamı da denir.

a-Durağı: Dügâh perdesidir.

b-Seyri: Çıkıcı-inicidir. Bâzan çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c-Dizisi: Yerinde Hicaz dörtlüsüne nevâ'da Bûselik 5'lisinin eklenmesiyle meydana gelmiştir. (Hicaz dörtlüsü + 4. Derece Bûselik beşlisi)

f-Donanımı: Si için bakiye bemolü, do için bakiye diyezli donanıma yazılır.

h-Yeden'i: Rast perdesidir. Bâzan bakiye diyezli sol Nîm Zîrgûle perdesi kullanılmıştır.

Şekil 4

Tampere Sisteme Göre Hicaz Makam Dizisi

(Sun, s. 19. 2013).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın modeli “Tek grup ön test-son test” deneysel deseni olarak şekildedir. Bu desende deneysel işlemin etkisi tek bir grup üzerinde yapılan çalışmayla test edilir. Deneklerin bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri uygulama öncesinde ön test, sonrasında son test olarak aynı denekler ve aynı ölçme araçları kullanılarak elde edilir. Seçkisizlik ve eşleştirme yoktur. (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2011). 9 haftalık Hicaz makam dizisine göre uyarlanmış armoni öğretim modeli ve ön test ve son test için gerekli ölçme araçları araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, 2021-2022 eğitim öğretim yılı güz döneminde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda okuyan 27 kişilik 2. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışma grubuna 9 haftalık armoni ders içeriği araştırmacı tarafından verilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada nicel ve nitel veri toplama araçları birlikte kullanılmıştır. Nitel veri aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen başta 20 soru ve analiz sonrasında 17 soruluk son şeklini alan Makamsal armoni Başarı testi kullanılmış; nitel veri toplama aracı olarak Hicaz makam dizisine göre işlenen Armoni Dersine Yönelik Öğrenci Görüşleri Formu kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Çözülmesi

Araştırmadaki nicel verilere ilişkin Başarı testinin kapsam geçerliğini ortaya koymak adına uzman görüşü alınmış ve güvenilirlik analizinin yapılması için 130 kişilik pilot uygulamadan gelen veriler KR-21 analizine tabi tutulmuştur. Ayrıca veriler madde analizi yapılarak test içerisinde 3 madde çıkarılmış ve test 17 soruluk son halini almıştır. Deney sürecinde çalışma grubu ön test-son test puanları arasındaki farkı

belirlemek amacıyla testin tanımlayıcı değerlerine bakılmış ve ardından Wilcoxon İşaretlenmiş Sıralar Testi yapılmıştır. Çalışma temelde deneysel bir çalışma olup aynı zamanda çalışmada öğrencilerin ders hakkındaki görüşlerini sorgulamak amacıyla nitel veriler toplanmış ve bu veriler çözümlenmiştir. Bu aşamada online görüş anketinden gelen öğrenci görüşleri maddeler halinde özetlenerek verilmiştir.

2.5. Makamsal Armoni Başarı Testi

“Standart başarı testleri, “test tekniği”nin geliştiği çağdaş eğitim sistemleri ve uygulamalarında, yaygın bir biçimde kullanılan ölçme araçlarıdır” (Koç, 1984-2019). Başarı testinin gelişim sürecinde ilk olarak 3'lü sisteme dayalı armoni 1 ders içeriğine uygun konular belirlenmiş ve bu konulara uygun hedef ve kazanım listesi hazırlanmıştır. Daha sonra her hedef ve kazanıma uygun 20 soru ve 5 şık içeren test oluşturulmuştur. Test; dizi, akor, 4 sesli temel armoni bilgisi, geçit ve işleyici akorlar, Kadans 6/4 akoru, plagal, otantik, tam kadans konularını içermektedir. Testin ortalama cevaplama süresi 20-25 Dakikadır.

Testin kapsam geçerliğinin sağlanması için konu alanında uzman 5 beş öğretim üyesinin görüşlerine başvurulmuştur. Testin, konu uzmanlarının görüşleri doğrultusunda herhangi bir soru iptal edilmesine gerek kalmadan gerekli düzeltmeleri yapılarak kapsam geçerliği sağlanmış ve güvenilirlik aşamasına hazır hale getirilmiştir. Test güvenilirliğinin sağlanabilmesi için; Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümü, Karabük Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü öğrencilerinden oluşan 130 kişilik pilot gruba uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS veri analizi programında analiz edilmiştir. Testin madde analiz sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1

Başarı Testi Madde Analizi Sonuçları

Madde	Madde Toplam		Madde Kalan		Madde Ayırt Edicilik	
	r	P	R	p	t	p
Soru 1	0.128	0.145	0.061	0.490	0.458	0.648
Soru 2	0.412	0.000	0.327	0.000	3.688	0.000
Soru 3	0.074	0.400	0.011	0.898	1.000	0.321
Soru 4	0.415	0.000	0.300	0.001	4.665	0.000
Soru 5	0.492	0.000	0.371	0.000	6.046	0.000
Soru 6	0.200	0.022	0.134	0.129	2.095	0.040
Soru 7	0.348	0.000	0.218	0.013	3.831	0.000
Soru 8	0.300	0.001	0.173	0.049	4.244	0.000
Soru 9	0.503	0.000	0.385	0.000	6.454	0.000
Soru 10	0.300	0.001	0.180	0.040	2.983	0.004
Soru 11	0.449	0.000	0.328	0.000	5.709	0.000
Soru 12	0.381	0.000	0.281	0.001	3.643	0.001
Soru 13	0.459	0.000	0.340	0.000	5.709	0.000

Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersinin öğrenci başarısına etkisi						
Soru 14	0.431	0.000	0.311	0.000	5.315	0.000
Soru 15	0.614	0.000	0.508	0.000	13.744	0.000
Soru 16	0.405	0.000	0.270	0.002	6.896	0.000
Soru 17	0.180	0.041	0.090	0.306	1.190	0.238
Soru 18	0.528	0.000	0.407	0.000	6.669	0.000
Soru 19	0.439	0.000	0.310	0.000	4.294	0.000
Soru 20	0.498	0.000	0.373	0.000	6.185	0.000

Madde analizleri sonucunda en az iki farklı testte anlamsız sonuç veren maddeler testten çıkarılır. Başarı testi 1. ve 3. maddeleri madde toplam, madde kalan ve madde ayırt edicilik analizlerinin tamamında anlamsız sonuçlar vermiş, 17. madde ise madde kalan ve madde ayırt edicilik analizlerinde anlamsız sonuçlar vermiştir. Bu 3 madde testten çıkarılarak 17 madde üzerinden Başarı testleri için kullanılan KR21 testi yapılmıştır. Analiz sonucunda, Güvenirlik sayısı KR21: 0.675 çıkmıştır. Bu sonuca göre testin geçerli ve güvenilir bir test olduğu söylenebilir.

2.6. Araştırmanın Etik İzinleri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: BAİBÜ Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları

Etik değerlendirme kararının tarihi: 24.01.2018

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: Protokol No:2018/2

3. BULGULAR

3.1. Nicel Boyuta İlişkin Bulgular

Tablo 2.

Başarı Testi Tanımlayıcı Değerleri

<i>Test Türü</i>	<i>n</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maksimum</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
Başarı Testi – Ön Test	27	2.00	11.00	6.519	2.359
Başarı Testi – Son Test	27	6.00	17.00	13.370	3.103

Başarı Testi tanımlayıcı değerleri incelendiğinde, 27 kişilik çalışma grubunun ön test puan ortalamasının $\bar{x}=6.519$, son test puan ortalamasının $\bar{x}=13.370$ olduğu görülmektedir. Başarı testinden alınan ortalamaların, minimum ve maksimum puan değerlerinin yükseldiği gözlemlenmiştir. Elde edilen bu sonuçlar; Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersinin öğrencilerin armoni bilgisinde gözle görülür bir gelişmeye imkân sağladığını ortaya koymuştur.

Başarı Testi Ön Test ve Son test Puanları Arasında Yapılan Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları

Tablo 3*Başarı Testi Ön Test ve Sontest Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi Sonuçları*

Sıralar	n	Sıralamalar		z	P
		Ortalaması	Toplamı		
Negatif Sıralar	0	2.00	0.00		
Pozitif Sıralar	27	14.00	378.00	4.549	0.000
Eşit	0				

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin Başarı testi ön test ve son test puanları arasında yapılan Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonucunda, son test lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($z=4.549$, $p<0.000$). Bu anlamlı fark Hicaz Makam Dizisi ile işlenen armoni dersinin öğrencilerin gelişimini pozitif yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

3.2. Nitel Boyuta İlişkin Bulgular

3.2.1. Online Görüş Anketi

Araştırmacı tarafından çalışma grubuna 9 haftalık ders içeriğinin aktarılmasının ardından, armoni dersine ilişkin becerilerini artıp artmadığının ortaya konması amacıyla gruba sorulmak üzere 20 sorudan oluşan 4 seçenekli (açık uçlu görüş dahil) online görüş anketi hazırlanmıştır. Anket 9 hafta sonunda öğrencilere uygulanmış ve öğrenci görüşleri analiz edilmiştir. Elde edilen veriler yüzdeler dilimlerine göre tablo halinde verilmiştir.

Tablo 4*Öğrenci Görüşleri*

	EVET ARTIRDI	BİRAZ ARTIRDI	DEĞİŞMEDİ	HAYIR ARTIRMADI
Melodi Eşikleme	% 85,2	% 11,1		
Şifreli bas çözümü	% 100			
Koral bas çözümü	% 100			
Soprano melodisi çözümü	% 100			
Akor sırası çözümlenme / çalma	% 85,2	% 11,1		
Armonik analiz	% 96,3	% 3,7		
Akor kurma becerisi	% 96,3	% 3,7		
Akor duyma majör minör	% 70,4	% 18,5	% 7,4	
Akor çalma majör minör	% 81,5	% 14,8	% 3,7	
Dizi kurma	% 88,9	% 7,4	% 3,7	
Dizi duyma	% 77,8	% 18,5	% 3,7	
Dizi çalma	% 81,5	% 14,8	% 3,7	
Transpoze bilgisi	% 63	% 25,9	% 11,1	
Transpoze çalma becerisi	% 70,4	% 14,8	% 14,8	

Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersinin öğrenci başarısına etkisi		
Kadans duyma /ayırt etme	% 81,5	% 18,5
Kadans kurma bilgisi	% 96,3	% 3,7
Kadans çalma	% 85,2	% 14,8
Genel armoni bilgisi	% 92,6	% 3,7

Tablo 5

Öğrenci Görüşleri 2

	OLUMLU YÖNDE	DEĞİŞMEDİ	OLUMSUZ YÖNDE
Türk müziği makamlarına olan bakış açısı	% 81,5	% 14,8	
Çok sesli Türk müziğine olan bakış açısı	% 92,6	% 7,4	

Tabloda görüldüğü üzere öz değerlendirme sonucu çalışma grubunun armoni bilgi ve becerisinde kayda değer ölçüde gelişme gözlenmiştir. Yüzdeler dilimlere verilen yanıtlarda bazı sorularda öğrenciler açık uçlu cevap vermeyi tercih etmiştir. Bu cevaplar incelendiğinde “Özellikle dersle bütünleşik haftalık uygulama ödevlerinin bu konuda faydası çoktu/Özellikle dereceler ve akor çevrimleri konusunda aşırı derecede arttı hocam iyi ki varsınız.” şeklinde yanıtlar da verilmiştir. 2. tabloda da görüldüğü üzere öğrencilerin büyük bir kısmı Türk müziği makamlarına ve çok sesli Türk müziğine karşı bakışlarının olumlu yönde geliştiğini belirtmişlerdir.

Değerlendirme yapan öğrencilere son olarak sorulan “Bu dersin haftalık saati sizce yeterli mi?” sorusuna öğrencilerin, %74,1’i “Hayır yetersiz”, %22,2’si “Evet yeterli” cevabını verirken; %3,7’si “*Haftalık saatin artırılması yerine birkaç sene boyunca görülmesi daha iyi olabilir*” yanıtını vermiştir.

- Soru: Hicaz Makam dizisi ile işlenen armoni dersinin içeriğini ve içerisindeki uygulamaları genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

“Kendi kültürümüzün ürünü olan Hicaz makam dizisiyle hazırlanan ders içeriğini ve öğretmenimizin bize bunları uygulatarak öğretmesini çok faydalı buldum.”

“-Hicaz’ı çok sesli koral armoni şeklinde duyma fikri heyecan vericiydi. Tampere sisteme çok kolay adapte olabilen bir makam olması dolayısıyla Batı müziği armonisi ve kurallarını Hicaz üstünden anlamaya çalışmak hiç zor olmadı. Diğer makamlarla denendiğinde ortaya nasıl şeyler çıkabileceğini de araştırmak isterim.”

“-Tonal armoniden kolaylık zorluk anlamında bir farkı olduğunu düşünmüyorum ama Türk müziğine teorik olarak ön yargıyı azalttığına eminim.”

27 öğrencinin verdiği yanıtlarda genel olarak Hicaz makam dizisi ile işlenen 3’lü armoni dersine yönelik olumlu bir yaklaşım söz konusudur. Cevaplar genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersinin; öğrencilerin kendi kültürleriyle bağlantılı olmasından dolayı derse daha kolay uyum sağladıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra; ders işleyişi, Hicaz makam dizisi ve diğer

makamlarda armoni dersinin işlenmesi, Batı armonisi ve Türk müziği armonizesi arasındaki ortak noktalar, 3'lü armoni sistemi ile ders işlendiği için Batı müziği armoni tekniklerinin de kolaylıkla öğrenilmesi, Türk müziğinin armonizesi, Türk müziğine karşı ön yargının azalması gibi başlıklara atıf yaptıkları görülmektedir. Bununla birlikte bir öğrenci bu dersin majör-minör dizilerle yapılmasını gerektiğini de belirtmiştir.

- Soru: Bu derste "şu konu da olsaydı; şöyle yapılırsa daha iyi olurdu" diye eklemek veya çıkarmak istedikleriniz varsa belirtiniz.

"Başka makamlar da olsaydı müthiş olurdu. Kürdi, Nihâvend gibi."

"Çıkarmak isteyeceğim bir şey yoktu, Hicaz makamının içerdiği aralıklar dolayısıyla karakterini rahat hissettiren bir makam olduğunu düşünüyorum, muhtemelen dersi Hüseyini üzerinden işlemiş olsaydık makamı hissettirmek adına seyir ile daha fazla uğraşmamız gerekecekti ve Hicaz'daki kadar akor yürüyüşleri ve armoni kurallarına odaklanamayacaktık bu da dersten kazanmanız gereken şeyleri zorlaştıracaktı; ancak dönem dönem Hicazdan başlayarak çeşitli makamları işlemeyi de çok isterdim, bu çalışmanın yapılmış olduğu döneme denk geldiğim için kendini çok şanslı hissediyorum."

"Ders saatinin çok olmasını ve uygulama faaliyetlerimizin artmasını isterdim."

27 öğrencinin verdiği cevaplar incelendiğinde; öğrencilerin farklı makamlarda da armoni 1 dersinin işlenmesini, ders saatinin artırılması ve uygulama/duyum çalışmalarının artırılması, melodiye pratik yollardan akor bulma, dersin majör-minör sistemde de işlenmesi, klavyede eşlik ile uygulamasının artırılması, biraz daha fazla konu içeriğinin artması, bu dersin farklı makam dizilerinde de işlenmesi, dersin 2. döneminin de Hicaz makam dizisi ile işlenmesi ve toplam ders yılının 2 sene olması gibi konularda görüş bildirdikleri görülmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada elde edilen nicel boyuta ilişkin sonuçlara bakıldığında çalışma grubunun ön test ve son test puanları arasında istatistik açısından anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu anlamlı fark "Armoni dersinde Hicaz makam dizisinin kullanımının öğrencilerin bilgi/başarı seviyelerine anlamlı bir etkisi vardır." şeklinde öne sürülen hipotezin de ispatı niteliğini taşımaktadır. Elde edilen sonuç, Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersinin öğrencilerin gelişiminde pozitif etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmada elde edilen nitel boyuta ilişkin sonuçlara bakıldığında ise öğrencilerin armoni dersi konularında pozitif bir gelişme olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin büyük bir kısmının; Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersini gayet faydalı buldukları, ve kendi değerlendirmeleri sonucu armoni bilgilerinde pozitif gelişme olduğu, Türk müziği makamlarına ve çok sesli Türk müziğine karşı bakış açılarının olumlu yönde geliştiği, öğrencilerin kendi kültürünün bir parçası olarak gördüğü Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersini ve uygulamasını faydalı bulduğu, bu çalışmanın farklı makamlarda da denenmesi gerektiği ve bu dersin Tonal armoni dersinden kolaylık zorluk anlamında bir farkının olmamasının yanı sıra Türk müziğine karşı ön yargıyı azalttığı sonuçlarını ortaya koymuştur.

Elde edilen bu sonuçlara göre Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersinin öğrencilerin derse karşı yaklaşımlarına olumlu bir katkı sunduğu ve mesleki açıdan onları pozitif anlamda geliştirdiği söylenebilir.

Literatürde makamsal dizilerle yapılmış armoni alanında herhangi bir çalışma bulunmamaktadır fakat farklı alanlarda buna benzer makam dizileri ile yapılmış deneysel çalışmalar mevcuttur. Araştırmamızda elde edilen sonuçlara benzer olabilecek nitelikte olması açısından bu çalışmalara göz atmakta fayda olacaktır.

Önder (2020) tarafından yapılan “Viyolonsel eğitiminde Hicaz saz semailerinin kullanımına yönelik bir model oluşturma” çalışması sonucunda deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin son test puanları arasında istatistiksel olarak deney grubu lehine anlamlı bir fark sonucuna ulaşılmıştır. Oluşturulan model önerisinin viyolonsel öğrencilerinin Hicaz Hümâyün saz semaisini seslendirmede karşılaştıkları güçlüklerin giderilmesinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Yıldırım (2012) “Kulak Eğitimi Derslerinde Makamsal Türk Müziği Dizilerinden Yararlanmaya Yönelik Bir Model Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi” isimli çalışması sonucunda, oluşturduğu modeli ön test ve son test deneysel desenle uygulamış ve sonuç olarak öğrencilerin; deşifre solfej, tartım, dikte ve armonik aralık işitme düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Lehimler (2014), “Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyni Makamı Örneği)”, isimli çalışmasında 5 haftalık öğretim modeli geliştirmiş, tek grup ön test-son test deneysel modeli kullanmış ve deneysel işlem sonunda öğrencilerin ön test ve son test puanlarının önemli düzeyde olumlu yönde farklılaştığını tespit etmiştir. Turgay Tunç (2016), “Piyano Öğretiminde Türk Müziği Kaynaklı Kontrapuntal Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Bir Çalışma Modeli” isimli çalışmasında piyano öğretiminde Türk müziği kaynaklı kontrapuntal eserlerin seslendirilmesine yönelik bir çalışma modeli oluşturmuştur. Karma armoni yaklaşımı ile Nihavent ve Nikriz makam dizilerini kullanılarak yazılmış kontrapuntal nitelikli eserleri deney süresinde çalışma grubuna uygulamış ve elde edilen verilen çözümlenmesi sonucu çalışma modelinin işlevsel olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eroy (2014), “Türk müziği ezgilerinin modern armoniyle düzenlenerek piyano eğitiminde kullanılması” isimli çalışmasından Hicaz, Hüseyni, Uşşak ve Segâh makamlarından oluşan 5 türkü ve bestelenen 4 eseri modern armoni ile çok sesli hale getirmiştir. Araştırma sonucunda 5 eserin son test lehine anlamlı artış gösterdiği, 4 eserin ise son test lehine fark göstermediği ortaya çıkmıştır.

Albuz (2011), “Türk Müziğinde Çok Seslilik Yaklaşımları” isimli makalesinde Türk müziğinde uygulanmakta olan çok seslilik yaklaşımlarını irdelemiş ve bazı makam dizilerinde deneysel bir yaklaşımla çok seslilik denemeleri yapmıştır. Bunun sonucunda Hicaz makam dizisinin tonal fonksiyonla birebir örtüşmemesine rağmen Tampere sisteme yakın bir makam olmasından dolayı üçlü sistemle çok seslendirmenin mümkün olduğu sonucuna varmıştır.

Çokamay (2020), “*Türk Müziğinin Çok Seslendirilmesinde Tonal Armoni*” isimli kitabında Tampere sisteme yakın makamlarda örnek eserleri armonize ederek Üçlü armoni sisteminin Türk müziğinde kullanılabilirliği üzerinde çalışmıştır. Çokamay’ın kitabında Hicaz makamı ve Tampere sistemde çoğu

makam üzerinde yaptığı üçlü armonize çalışmaları da araştırmamız için kavramsal çerçeveyi destekleyici niteliktedir.

Farklı konu alanlarında olsa da Türk müziğinin çok seslendirilmesi ile ilgili yapılan bu çalışmaya ortak nitelikte olabilecek yukarıdaki çalışmaların sonucunda da görüldüğü üzere Türk müziği makam dizilerinin Batı tekniği ile çok seslilikte kullanılabileceği görülmüştür. Tüm bu çalışmaların sonuçları da araştırmamızın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Türk müziğinin çok seslendirilmesi konusunda tarihsel bir tartışma mevcuttur. Bu konuda genel olarak besteciler Türk müziğini çok seslendirirken geleneksel makamlarda bazı koma tabir edilen seslerden feragat etmek zorunda kalmıştır. Bu yaklaşım Geleneksel Türk müziği bestecileri tarafından eleştirilmiştir. Bu tartışmalarda Türk müziği bestecisi Muammer Sun, dizilerin Tampere edilerek kullanımının durumunu şu sözlerle ifade etmiştir: Bu diziler, hiç kuşkunuz olmasın, Türk Müziği dizileridir. Piyanodaki yedirimli seslere göre yazıldığı için komalı seslerin kullanılamaması, özellikle bazı dizileri “geleneksel Türk müziğinin makam dizileri” olmaktan elbette uzaklaştırır; fakat, “Türk müziği makam dizileri” olmaktan uzaklaştırmaz. Bu olgu, “geleneksel müziğimizden kaynaklanan Türk müziği dizileri” kavramını pekiştirir; ikisi de bizim olan bu müzik türleri arasındaki göbek bağı, yadsınamaz biçimde kanıtlar (2013). Buna ek olarak Albuz (2011), yukarıda bahsi geçen araştırmasında Geleneksel Türk müziği kaynaklı çok sesli yapıtların bestelenmesi ve icrasında da Tampere ses sisteminin kullanımından çekinilmemesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Bu bilgilerden hareketle araştırmada kullanılan Hicaz makam dizisi de piyanoda geleneksel dizilerdeki koma seslerden arındırılmış biçimde Tampere edilerek kullanılmıştır.

Sonuç olarak Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersi, öğrencilerin armoni bilgisini kayda değer ölçüde artırmış ve en önemlisi öğrencilerin ister Batı ister Türk müziği ile müzik eğitimine başlamış olsalar da ortak bir noktada buluşmalarına imkân sağlamıştır. Bu sebeple bu araştırma hibrit bir araştırma olarak nitelenebilir. Araştırma sürecinde 3'lü armoninin ve Türk müziği makamlarının kullanılması; Türk müziği eğitimi ile müzik çalışmalarına başlayan öğrencilerin 3'lü armoni kurallarını öğrenmesine, Batı müziği ile müzik eğitimine başlayan öğrencilerin de Türk müziğine ve makamlarına karşı olumlu bir yaklaşım geliştirmesine zemin hazırlanmıştır.

5. ÖNERİLER

Araştırmada Nicel boyutta elde edilen bu sonuçlara göre Hicaz makam dizisi ile işlenen armoni dersinin öğrenci başarısını anlamlı ölçüde artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Nitel açıdan sonuçlar değerlendirildiğinde ise öğrencilerin büyük bir kısmının Türk müziği ve makamlarına karşı olumlu bir bakış geliştirdikleri görülmektedir. Bu çerçevede araştırmanın sonuçlarına dayanarak hazırlanan öneriler maddeler halinde aşağıda verilmiştir.

1. Buna benzer araştırmalar Hicaz makam dizisinin yanı sıra farklı makamlarda da yapılabilir.
2. Geliştirilen Makamsal Armoni Başarı testi farklı makamlara uyarlanabilir.

3. Araştırmanın benzeri daha geniş katılımcı grubu ile grubun kendi özelliklerine göre uyarlanarak daha uzun süre ve geniş bir kapsamda yapılabilir.
4. Armoni dersinin haftalık teorik ve uygulamalı olmak üzere ders saati artırılabilir.
5. Armoni dersinin Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda genellikle 2 yarıyıl okutulduğu dikkate alındığında bu sürenin yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu açıdan dersin süresi 4 yarıyıla çıkarılabilir.
6. Armoni dersinde klavye eşliği yöntemi ile uygulama çalışmaları artırılabilir, pratik amaçlı melodiye akor bulma çalışmaları bu çerçevede ele alınabilir.
7. Araştırma, daha geniş kapsamlı yapılabilecek program geliştirme çalışmalarında kullanılabilir.
8. Araştırma sempozyum, panel, konferans gibi bilimsel platformlarda tartışılabilir ve daha ileri aşamalara taşınabilir.

Araştırmanın Etik Beyanı

Etik kurul izin bilgileri:

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma ve Yayın Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 15/05/2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 2020-5-12

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı:

1. yazar katkı oranı: %50

2. yazar katkı oranı: %50

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Teşekkür Beyanı

Bu çalışmanın yapılma sürecinde; maddi manevi desteklerini aldığım annem, babam ve sevgili eşim Dilek Deniz Kurşunet’e, lisedeyken müziğe başlamamda en büyük pay sahibi olan emekli öğretmen Çiğdem Dikbiyık hocama, karşılaştığım her zorlukta önümü açan, destek olan ve bana yol gösteren tez danışmanım Sayın Prof. Dr. A. Sena Gürşen Otacığlu’na, maddi manevi her konuda beni destekleyen Prof. Dr. Mustafa Uslu’ya, Prof. Dr. Nilgün Sazak’a, Doç. Dr. Hakan Bağcı’ya, Doç. Dr. Ali Korkut Uludağ’a, Doç. Dr. Emrah Lehimler’e, Doç. Dr. Engin Gürpınar’a, araştırma sürecinde manevi desteği ile her zaman yanımda olan sevgili dostum Doç. Dr. Mahir Mak’a, alanımla ilgili her konuda ve zamanda beni cesaretlendiren sevgili hocam Dr. Öğr. Üyesi Özcan Özbek’e, değerli büyüğüm ve meslektaşım

Öğr. Gör. Birsal Hasçelik'e, üniversiteden üzerimde çok büyük emekleri olan hocalarım Doç. Dr. Gülnara Jorobekova'ya, emekli Doç. Dr. Afak Jafarova'ya, ve 2019 yılında aramızdan ayrılan ve mesleki yaşamımda her zaman hatırımda kalacak olan Doç. Dr. Müsevver Askeroğlu'na, hem lisans hem yüksek lisans mezunu olmaktan onur duyduğum Erciyes Üniversitesi'ne cân-ı gönülden teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

- Albuz, A. (2011). Türk müziğinde çok seslilik yaklaşımları. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(1), 51-66. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iujad/issue/8720/108880>
- Avşar, M. (2018). Kodály prensiplerine göre işlenen armoni dersinin öğrencilerin armonik derece duyumuna etkisi. *Social sciences studies journal (SSSJournal)*. 2018-17. 1551-1558. <https://doi.org/10.31811/10.26449/sss.539>
- Bağcı, H. (2009). *Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Bakihanova, Z. (2003). *Armoni*. Bilkent Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K, E., Akgün, E, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 10. Baskı. Pegem Akademi.
- Çokamay, B. (2020). *Türk Müziğinin Çok Seslendirilmesinde Tonal Armoni*. Eğitim Yayınevi.
- Elhankızı, A. (2012). *Armoni (Klasik Batı Sistemine Rus Ekolü Yaklaşımları)*. Eğitim Yayınevi.
- Eroy, O. (2014). *Türk müziği ezgilerinin modern armoniyle düzenlenerek piyano eğitiminde kullanılması* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Hindemith, P. (2007). *Ses işçiliği*. Çeviren: Yavuz Oymak. Birinci baskı. Norgunk yayıncılık.
- Koç, N. (2019). Standart başarı testlerinin, bir eğitim sisteminde verilen çeşitli kararlardaki yeri ve önemi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 17 (1), 159-172. http://dx.doi.org/10.1501/Egifak_0000001047
- Kostka, S., Payne, D. (1999). *Tonal Harmony with an Introduction to Twentieth-Century Music*. (4th. Edition). By The McGraw-Hill Companies. Printed in The United States of America.
- Lehimler, E. (2014) *Geleneksel Türk Müziğine Dayalı Viyolonsel Öğretimine Yönelik Bir Model Önerisi ve Uygulamadaki Görünümü (Hüseyni Makamı Örneği)*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Önder, O. (2020). *Müzik eğitimi anabilim dallarındaki Viyolonsel eğitiminde hicaz saz semâilerinin Kullanımına yönelik bir model önerisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Özçelik, D. A. (1992). *Eğitim programları ve öğretim*. ÖSYM Yayınları.
- Özkan, İ.H. (2000). *Türk Müsikisi Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleleri*. Ötüken Neşriyat.
- Piston, W. (1959). *Harmony*. Published by Victor Gollancz Ltd, Printed Lowe and Brydone Ltd. copyright 1948, by W. W. Norton & Company.
- Say, A. (2005). *Müzik Sözlüğü-Müzik ansiklopedisi*. 2. Basım.
- Schenker, H. (1968). *Harmony*. The university of Chicago press. English translated by Elisabeth Mann Borgese.

- Sevgi, A. (2005). Müzik öğretmenliği mesleği gerekleri doğrultusunda bir armoni eğitimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 199-211. <https://dergipark.org.tr/pub/gefad/issue/6757/90876>
- Sun, M. (2013). *Türk Müziği Makam Dizileri*. Sun Yayınevi.
- Tunç, T. (2016). *Piyano Öğretiminde Türk Müziği Kaynaklı Kontrpuantal Eserlerin Seslendirilmesine Yönelik Bir Çalışma Modeli*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Usman, O. (2017). *Temel Armoni*. 2. Cilt. Eğitim Yayınevi.
- Yıldırım, F. (2012) *Kulak Eğitimi Derslerinde Makamsal Türk Müziği Dizilerinden Yararlanmaya Yönelik Bir Model Önerisi ve Öğrenci Başarısına Etkisi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Selçuk üniversitesi.

Extended Abstract

1. Introduction

This study was conducted to determine the effect of the harmony lesson taught with the Hicaz maqam scale on the students. For this purpose, the researcher developed a nine-week teaching model including the classical period harmony rules. The teaching model was evaluated by five authorities in the field in order to finalize the model. The teaching model includes classical period choral harmony, keyboard harmony, figured bass, passing and auxiliary 6/4 chords, basic function chords and their inversions, and similar topics. To determine the quantitative effect of the model on the students, a 17-question maqam harmony achievement test was developed by the researcher. In the qualitative dimension, an online opinion questionnaire was prepared to determine the students' perspectives on the course.

2. Method

The research was designed as a single group pre-test post-test experimental design. The developed teaching model was applied for nine weeks-at Marmara University Atatürk Faculty of Education, Music Teacher Education, 2nd-grade students for nine weeks. At the beginning and end of the research process, an achievement test was applied to the study group, and the data obtained were analysed with the SPSS data analysis program. At the end of the research process, an online opinion questionnaire was applied to the students and qualitative data were analysed.

3. Results, Discussion, and Conclusion

When the results of the quantitative dimension data obtained in the research process are analysed, it is seen that there is a statistically significant difference between the pre-test and post-test scores of the study group. This result reveals that the 3-part harmony course taught with the Hicaz maqam scale is positively effective in the professional development of the students.

When the results of the analysis of the qualitative data obtained in the study are analysed, it is seen that most of the study group found the harmony course taught with the Hijaz Maqam scale professionally useful. The students stated that this course should be taught with different maqams and more emphasis should be placed on practice. The study revealed that there was an improvement in the students' harmony knowledge as a result of their evaluations. According to these results, it can be said that the harmony lesson taught with the Hicaz Maqam scale contributed positively to the students' approaches to the lesson and improved them positively in terms of their professional development. At the end of the research, suggestions were made such as conducting such research in different maqams, focusing on practice, testing the scale used in different maqams and larger masses, increasing the year of the harmony course, and examining the research extensively in program development and scientific research platforms.